

Za sljedeći ustanak

Errico Malatesta

1923.

Ovo su za nas tužna vremena.

Dugogodišnji se naš rad čini upropašten. Mnogi naši drugovi skapavaju u zatvorima i tamnicama ili neutješno lutaju zemljama u egzilu. Dovedeni smo do gotovo potpune nemoći.

Poraženi smo.

Ipak, naš duh nije poražen. Goruća je uvijek u nama vjera, čvrsta volja i nepokolebljiva nada u neizbježan ustanak.

Ovaj poraz jedan je od onih koji su oduvijek s vremena na vrijeme zaustavljali one koji se bore da čovječanstvo postave na tegoban put napretka. To je samo epizoda dugog rata.

Premda ima podosta razloga za duboku ožalošćenost, nema razloga za obeshrabrenje.

Trenutačna pobjeda fašizma nije ono što nas najviše pogađa i čudi. Tu smo pobjedu predviđali i čekali. Prije otprilike tri godine, kad je bilo moguće podići revoluciju iako oni koji su za to imali sredstva nisu to htjeli, mi smo na stotinama skupova ponavljali: podignite revoluciju odmah, jer u suprotnome će vam buržuj uskoro u krvavim suzama naplatiti strah koji im sad ulijevate. I zaista su to bile, i još jesu, krvave suze.

Onima koji su revoluciju odgađali i onemogućavali tvrdeći da vrijeme radi u našu korist te da što više čekamo, to će pobjeda biti lakša, govorili smo da je istina sasvim suprotna: svako nam odgađanje šteti, mase će se umoriti od čekanja, entuzijazam će splasnuti, a u međuvremenu će država ponovo stati na noge te će pripremiti sile napada i obrane. Francesco Saverio Nitti,¹ kojeg su nezahvalni fašisti greškom kudili, već je bio ustrojavao kraljevsku stražu. Nas nije imao tko slušati... i stigao je fašizam.

Po nama, politička i ekonomska šteta koju je nanio fašizam sad je od male važnosti, a može biti i od koristi utoliko što ogoljuje pravu prirodu države i buržujске vlasti te joj skida maske i licemjerje.

Iako se koristi zvjerski surovim i smiješno teatralnim metodama, fašizam na vlasti politički ne čini ništa bitno drugačije od onoga što su uvijek činile sve vlasti: štiti povlaštene klase te stvara nove povlastice za svoje zagovornike. I slijepima, koji bi voljeli vjerovati u društvene harmonije i posredničku misiju države, on pokazuje da je stvarna osnova političke moći i njezino nužno sredstvo surovo nasilje, odnosno poznata „batina iz raja”. Tako potlačene uči kojim putem valja ići da se ostvari emancipacija, a da ne podlegnu novome ugnjetavanju: naime, valja spriječiti da jedna klasa, jedna partija ili jedan čovjek mogu silom nametnuti svoju volju.

Osim onih malih premještanja bogatstva koja služe zadovoljenju vlastitih apetita, fašizam na ekonomskom planu ne mijenja ništa. Budući da kapitalistički sistem u kojem proizvodnja ne služi zadovoljenju potreba svih nego profitu posjednika kapitala ostaje u pogonu, s fašizmom ili bez njega nužno je moralo doći do bijede koja nas je pogodila i koja svakodnevno raste. Nije moguće da jedna zemlja nastavi sa životom trošeći više nego što proizvodi. Radnici će naučiti da će sva poboljšanja koja u iznimno povoljnim okolnostima mogu ostvariti, ostati iluzorna i efemerna sve dok sami ne preuzmu upravljanje proizvodnjom, uklanjajući sve one koji profitiraju od tuđega rada.

Stvarno i veliko zlo koje je donio ili razotkrio fašizam jest moralna niskost u koju smo pali nakon rata kao i prekomjerno revolucionarno uzbuđenje posljednjih godina.

Ljudska bića svela su slobodu, život i dostojanstvo drugih ljudskih bića na nevjerojatnu lakrdiju. Za one koji osjećaju zajedničku ljudskost koja povezuje sve ljude, dobre i zle, ponižavajuće je pomisliti da sva počinjena zlodjela nisu u masama proizvele užas, gađenje i odgovarajući poriv za pobunom. Za ljudsku je prirodu ponižavajuća sposobnost za toliko zvjerstva i toliko kukavičluka.

¹ Francesco Saverio Vincenzo de Paolo Nitti (1868. – 1953.), talijanski ekonomist i političar, premjer Italije od 1919. do 1920.

Ponižavajuće je da neki ljudi – koji su stigli na vlast samo zato što su, lišeni ikakvih moralnih ili intelektualnih skrupula, znali iskoristiti povoljan trenutak da ucijene preplašenu buržoaziju – uspiju dobiti pristanak dovoljnoga broja ljudi da nametnu cijeloj zemlji svoju tiraniju, čak i ako je riječ o prolaznoj aberaciji.

Stoga ustanak koji iščekujemo i koji zazivamo mora prije svega biti moralni ustanak: on mora predstavljati revalorizaciju slobode i ljudskoga dostojanstva. On mora predstavljati osudu fašizma ne samo kao političkoga događaja, nego prije svega kao zlodjela, kao gnojnoga čira koji je nastao i razvijao se na bolesnom tijelu društvenoga organizma.

I među takozvanim subverzivcima možemo pronaći one koje će reći da su nas fašisti naučili kako treba nastupati te koji predlažu da se oponašaju pa čak i pojačaju njihove metode.

Velika je opasnost sutrašnjice da nakon fašizma, propalog ili zbog unutarnjih razdora ili zbog napada izvana, uslijedi novo razdoblje besmislena nasilja i jalovih osveta koje bi mnoštvom malih krvavih epizoda iscrpilo energiju koju bi pak trebalo upregnuti u radikalnu preobrazbu društvena uređenja koja bi današnje užase učinila nemogućim.

Fašističke metode mogu možda odgovarati onima koji žele postati tirani, ali sigurno ne pripadaju onima koji žele biti osloboditelji, onima koji žele pomoći uzdignuti sva ljudska bića do dostojanstva slobodnih i svjesnih ljudi.

Kao što smo to oduvijek bili, ostajemo zagovornici potpune slobode.

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Errico Malatesta
Za sljedeći ustanak
1923.

Objavljeno u veljači 1923, u *Solidarietà*, dodatku broju 67. anarhističkoga časopisa *Libero Accordo* (Rim, 1920. –. 1926, urednik Temistocle Monticelli), posvećenom političkim zatvorenicima.

Prevela i uredila: Mia Gonan. Preuzeto iz: Errico Malatesta, *Ni demokrati ni diktatori*. Odabrani spisi 1884.- 1930. DAF, Zagreb 2022.

anarhisticka-biblioteka.net